

olvashattuk a Népszabadság július 21-i számában. A képekkel is illusztrált cikk a kiállítás alkalmából íródott.

Remélem, hogy a kiállítás, mely július 8-ig volt látható, sokaknak okozott örömet és sikerült egy kis figyelmet irányítani az ex librisre, a gyűjtésre.

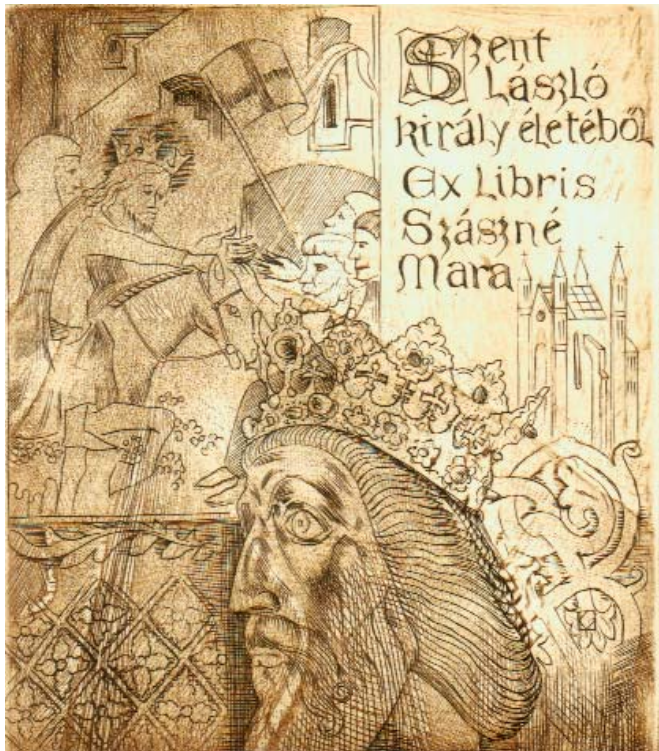
Keresi Ferenc

MEGKÉSETT SZÜLETÉSNAPI BESZÉLGETÉS KŐHEGYI GYULA GRAFIKUSMŰVÉSZ TANÁRRAL

A közelmúltban sokszor gondoltam Faludy György bölcs szavaira, pontosan idézve: „*Bár tudnám testem börtönét levetni!*” – Ezzel már okát is adtam a MEGKÉRDEZTÜK sorozat nagy szünetének, de legfőképpen annak, hogy a Kőhegyi Gyula 75. születésnapjára tervezett beszélgetésünk időpontja lassan a 76. születésnapjához közeledik, hiszen a művész 1933 szeptemberében született.

Talán azért most sem késő a 2008-ban a Csokonai Művelődési Házban rendezett rangos életmű kiállítására emlékezni, s a magam és a KBK tagság nevében a már megélt jeles születésnaphoz szívből gratulálni! A kívánságokról később még szó esik...

Kedves Gyula, amióta KBK tag vagyok, tehát 40 éve ismerlek. Szép vászonkötésben akkor jelent meg a „Kisgrafika Barátok Köre jubileumi évkönyve 1959-1969” címmel, amelyben Reisinger Jenő tollából az alábbi mondatot olvastam rólad: „Kőhegyi Gyula a mai fiatal grafikusművészek egyik tehetséges tagja.”

Kőhegyi Gyula rézmetszete, C2/C3 (1997), Op. 147, 125×105

Azóta a neved ismert lett, s e szerény bevezető után a szokásos kíváncsiságot el is kezdem:

Hány éves korodban és miként derült ki, hogy a rajzolga-táshoz tehetséged van?

Kőhegyi Gyula műanyagmetszete, X6, Op. 67 (1970), 25×95

Minden gyerek szeret rajzolni, ettől én sem különböztem. A budapesti Bencés Gimnázium államosítása után a Vörösmarty Gimnáziumba kerültem, ahol Mendlik Lajos festőművész rajzórái jelentették az igazi lökést. A jobbakkal a szertárban külön feladatot állított be. Sokszor vitt bennünket kiállításokra a Fővárosi Képtárba (akkor a Károlyi palotában volt), a Fényes Adolf terembe, a Nemzeti Szalonba (már lebontották). A következő órán elemeztük a látott műveket, a képről készült reprodukció alapján. Sajnos a Vörösmartyba csak egy évet jártam.

Hogyan indultál el a képzőművészeti tevékenységed fejlesztése útján? A cél érdekében mit végeztél? Voltak-e kedvenc mestereid?

A Fazekas Mihály gimnázium évei alatt a Török Pál utcába esti rajztanfolyamra jártam, majd esti képzőművész köröket látogattam, ahol nagyszerű festőművészek tanítottak: Ilosvai Varga István, Gráber Margit és Szentiványi Lajos. Beiratkoztam a nyomdász képzőművészeti körbe, ahol Koffán Károly korrigált. Mindez még a főiskola előtt volt, mert a Rákosi érában oda nem jutottam be. De 1957 tavaszán, a forradalom után rehabilitáltak, és felvettek az 1956-ban indult évfolyam tagjai sorába, Kmetty János mesterhez. Harmadikban Hincz Gyulához kerültem, Barcsay Jenő is tanított, majd sokszorosított képgrafikán a Képzőművészeti Főiskolán 1961-ben végeztem, művészi és tanári képesítéssel.

Legjobban Kmetty János mestert szerettem, ő korrigált a legnagyobb empátiával. A lényeg-látásra hívta fel a figyelmünket, bölcs mondásait visszatérően ismételte, így az intelmeit megjegyeztük. Én 17 mondást jegyeztem fel, néhányat idézek: „A művészi szép igazat keressük.” „Ha nincs vizuális esemény, dráma, nem működik a forma, szín, tér!” „Nem kell másképp csinálni, csak egyszerű ipari örömmel.”

Miért a grafika mellett kötöttél ki? Főként a kisgrafikára gondolsz. Számított, hogy Dr. Semsey Andor és Galambos Ferenc – szinte váteszként – mint ifjú, reményteljes talentumról írtak rólad?

A rajzot a grafikai műfajokon keresztül tudom legeredményesebben interpretálni. 1961 őszén a KBK ex libris kiállítását láttam a Fényes Adolf teremben. A kiállításon egy szórólap hívta föl a figyelmet a KBK működésére, grafikusokat és gyűjtőket toboroztak, és én 1963-ban beléptem a körbe. Emlékezem szerint a két kiváló gyűjtő cikke 1969-ben jelent meg rólam, ami nekem további lendületet adott. Az első ex librist Reisinger Jenő kérésére készítettem.

Megemlítem még Gian Carlo Torre olasz gyűjtőt, aki ex libris művészetemet méltatta a Kortárs Ex libris Művészet Enciklopédia 28. kötetében, ami 2000-ben jelent meg Mota Miranda gondozásában Portugáliában.

Melyik grafikai eljárást kedveled legjobban? Odaadod-e a gyűjtőknek a dúcot?

Két sokszorosított technikában vagyok jártas: ez a magas és mélynyomás. A mélynyomás adja a legtöbb variációs lehetőséget. Az idea meghatározza a technika kiválasztását. Az utóbbi tíz évben foglalkozom fametszéssel is. Tisztelni kell az anyag

struktúráját, különösen a lapdúc metszésnél. Ennek az általam tisztelt nagy mestere Perei Zoltán volt. Eredetisége egyedülálló, érezte az anyag szerkezetét, amit a kifejezés érdekébe állított. De nagy elődök voltak még mások is.

A dúcokat korábban odaadtam, de már nem szoktam, mert dúc nélkül – többnyire határidős kiállításokra – nem mindig tudom a grafikákat előteremteni.

Szerinted milyen „varázslattal” lehet nagyméretű ex librist is a könyvekbe ragasztani?

Nagyméretű ex libris nem való könyvekbe, csak gyűjteményekbe.

Kérlek sorold fel, hogy hány egyéni és csoportos kiállításon szerepeltek a műveid? Hol? Milyen díjakat kaptál már?

Húsznál több egyéni kiállításom volt, külföldön Dániában és Németországban is.

A csoportos és országos kiállításoknak évtizedek óta állandó résztvevője vagyok, ami a nemzetközi kiállításokra is vonatkozik.

Egyébként 1970-ben Károlyi ösztöndíjjal 3 hónapig Dél-Franciaországban a Vence-i művésztelepen dolgoztam, ezúttal sok múzeum és tárlat anyagát láthattam, betekintést nyertem a nyugati művészeti életébe, és így tágíthattam a grafikai ismereteimet.

A díjaim: 1971 I. Balatoni Kisgrafikai Biennálé II. díj, 1996 Millecentenáriumi Kisgrafika Pályázat különdíj, 2001 és 2004 Katowice (Lengyelország) Pawel Steller fametszetdíj, 2002 a Magyar Grafikáért Alapítvány és az „Art 9” művészeti díj.

Híve vagy-e a nemzetközi, országos budapesti és vidéki városokban rendezett rendszeres találkozóknak?

Igen, mert kapcsolatok épülnek, és elviszik a magyar grafika hírért a világba is.

Kérlek, ismertesd az olvasóknak az 1999-ben Frankfurtban a könyvvásáron lezajlott sikert, amely azt a szép Szt. Lászlós rézmetszetű ex librisedet illette, amely éppen az én nevemre készült! Nekem akkor többen gratuláltak, amit nem győztem azzal elhárítani, hogy a dicséret az alkotóművész Kőhegyi Gyulát illeti, s nem engem.

1999-ben Magyarország volt a meghívott a frankfurti könyvvásárra. Ez alkalomra a Grafikusművészek Szövetsége és az Illusztrátorok Társasága a meghívott művészek illusztrációiból és ex librisekből kiállítást állított össze, gazdagítva Frankfurtban a magyar könyv bemutatását. A nevedre készült Szent László ex librisem a kiállításon sikerrel szerepelt.

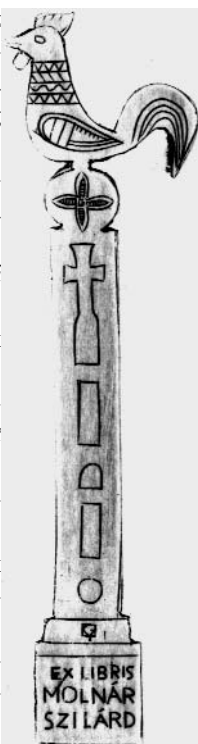
Egyébként a csereélet lanyhulásának az okát miben látod?

Három okát látom:

- Nagyon megdrágult a posta.
- Nem mindig ér célba a küldemény.
- A gyűjtők is megváltoztak, vagy nem válaszolnak, és kevés a fiatal érdeklődő. Sokszor selejtet küldenek.

Szeretnénk tőled sokkal több alkotást látni! Már említetted, hogy a művészi munkát bírod, de a sok rézkarc és rézmetszet nyomása az egészségednek nem tesz jót. Nem gondolkoztál azon, hogy a nyomást, vagyis az „ipari” munkát mással végeztessd? Úgy jobban szaporodnának a művészi produkcióid.

Nyomatási szériát nem szeretek, de nem ez az oka, hogy az ex libriseim száma csak 200 darab. Nem szeretem a megrendelés kötöttségét, mert korlátoz. A nagy gyűjtők rám bízták a témát. A kisgrafika mellett mással is foglalkozom. Rendszerese-

Kőhegyi Gyula
rézmetszete, C2,
Op. 64 (1970),
97×25

sen látogattam a MAOE művésztelepeit, ahol rajzokat, akvarelleket és nagyobb méretű sokszorosított grafikákat készítettem.

Köztudott, hogy te számos kisgrafika kiállítás boykotálásában önzetlenül és sokat dolgozol. Például a közelmúltban a debreceni Kossuth Egyetemen rendezett ex libris vándorkiállításotok (Varga Péter András, Vincze László segédelmével és Király Zoltán kiváló ismertető megnyitójával) is nagy sikert aratott. Szívügyed az ilyen segítő tevékenység is?

Ez a műfaj nagyon mobilis és változatos. Az igazi ex libris a művész stílusán túl a nemzeti karaktert is magán viseli. Az ex libris a grafika utazó nagykövete. Izgalmas egy jó kiállítást megrendezni.

Most intim leszek! Az életkorod szerint téged a magyar grafikusművészek „nagy öregjei” közé sorolhatunk, mégis van a megjelenésedben és a viselkedésedben egy „kisfiús” vonás. Én már sok tavaszt megértem, ezért neked elhiheted azt, hogy a férfi társadalomban ez a báj ritkaságnak számít. Áruel a titkot!

Nem tudom, ez adottság.

Mivel „dobnád föl” a KBK mostani életét? Fiatalítással, érdekes programokkal vagy más tartalommal? Gondolok a bel- és külföldi kapcsolatokra is.

Magyarországon a lapok értéken alul készülnek. Ezért a fiatalok is másfelé keresik a boldogulásukat. Dilettánsok is próbálkoznak. Ha teret kapnak, elriasztják a komoly gyűjtőket. A fiatalok részéről is kevés az érdeklődés.

Fontosnak tartanám regisztráltatni az egyesületet a Magyar Képző- és Iparművészeti Társaságok Szövetségébe.

Szerinted az ex libris szeretete és gyűjtése a vizuális kultúrának fejlődési eszköze-e? Gyűjtése vezet-e nagygrafika gyűjtéshez?

Feltétlenül. A kisgrafika a gyűjtő számára könnyebben elérhető. Megismeri a művészeket, a grafika szépségét, grafikai technikáját, és innen csak egy lépés a nagyobb grafikák kisu-gárgzását befogadni. Sok grafikai árverés van, ahol szerény áron is hozzá lehet jutni jó lapokhoz.

A grafikai eljárásokról már előadást is hallottam tőled, amely témát ábrákkal tettél érthetővé. Tehetséges tanárnak tartalak, ezért a pedagógus munka az életedben főszerepet kap?

Nem mondhatom, hogy a lehetőségeim megfelelek a tanári képességeim kibontakoztatásához. 5 pályázatomat utasították vissza. Szerettem volna a Kirakatrendező Iskolában tanítani, amit kitűnően végeztem el, de sajnos a pályázatot más nyerte el. Ugyanígy jártam a Művészeti Gimnáziumhoz benyújtott pályázatommal. Egy olyan általános iskolában tanítottam, ahol rajzterem és szertár nem volt, csak egy szekrény a folyósón a demonstrációhoz. 12 év után felmondtam, azóta szabadúszó vagyok.

Kérlek, áruel nekem és az olvasóknak, hogy ha egy jó tündér teljesítené leghőbb születésnapi kívánságodat, mit kérnél tőle?

Nem jellemző rám, hogy az illúziók világában éljek, de mégis olyan jó alkotókedvet és egészséget szeretnék, hogy 80 éves koromban is ex librisekkel és grafikákkal tudjam a gyűjtőket megörvendeztetni.

Szívből kívánom, hogy úgy legyen! Köszönöm a beszélgetést.

Szász Mara

A Kisgrafika Barátok Egyesülete
internetes honlapja a
www.kisgrafika.hu
címen érhető el.